مەڵبەندی هەولێر لە ئەنجامی پەک ئەندام دەکرێ، لە مێژوی کۆی صەد و هەشت پەرلەمانتارەکە ٦٤ کەس ڕەچاو دەکەن، ئەوانیش ئەو کەسانەن کە ڕەخنەیان لە ڕەوشی ئەمڕۆی هەولێر هەیە

(هەڵسەنگاندنی ٤ ڤەرژن لەنێوان وە)

هەڵسەنگاندنی ئەم ڕاپۆرتە لە ئەنجامی ڕاپرسییەکی ئەنجامدراو لەگەڵ ٦٤ کەس لە ئەندامانی پەرلەمانی هەرێمی کوردستان و ئەو کەسانەی کە ڕەخنەیان لە ڕەوشی ئەمڕۆی هەولێر هەیە ئامادە کران. ئامانجی ئەم ڕاپۆرتە ئەوە نییە کە کێشەکان بشارێتەوە، بەڵکو هەوڵدرا ڕەخنە ڕاستەقینەکان لە ڕەخنە ڕۆژانەکان جیا بکرێتەوە و ڕەوشی ئەمڕۆی هەولێر لە چوارچێوەی ئەو گۆڕانکارییانەی کە لە ساڵانی ڕابردوودا ڕوویانداوە هەڵسەنگێنرێت. ئەم ڕاپۆرتە ئامانجی ئەوە نییە کەسێک ڕەخنە بگرێت بە هۆی ئەوەی کەسێکی تر ڕەخنەی لێ گرتووە، بەڵکو هەوڵدراوە ڕەخنەکان بە پێی ئەو بابەتانەی کە تێیاندا هاتووە پۆلێن بکرێن و ڕوونکرێتەوە کە ئایا ڕەخنەکان لە کوێوە سەرچاوە دەگرن و چۆن دەتوانرێت چارەسەر بکرێن بەبێ ئەوەی کێشەکە زیاتر ئاڵۆز بکات.

هەروەها ئەم ڕاپۆرتە ئەوە ڕوون دەکاتەوە کە هەموو ڕەخنەیەک واتای ئەوە نییە کەسەکە خراپە یان دژی هەولێرە، بەڵکو زۆرجار ڕەخنەگرەکان خۆیان بەشێکن لە ڕەوشەکە و ئەرکی سەرشانیانە ئاگادار بکرێنەوە کە چی ڕوودەدات. بۆیە ئەم ڕاپۆرتە هەوڵدەدات هاوسەنگی بپارێزێت لە نێوان ڕەخنە و ڕاستییە ئەمنییەکان و ئابووری و خزمەتگوزارییەکان بدات بە هاوڵاتیان.

ڕەخنەی سەرەکی لە کوێوە هاتووە

ئەو ڕەخنانەی کە لە ڕاپۆرتەکەدا کۆکراونەتەوە زۆرینەیان لە ٤ بواری سەرەکییەوە هاتووە: کارگێڕی و خزمەتگوزاری، ئاسایش و ئەمنی، ئابووری و بازاڕ، و ڕەوشی کۆمەڵایەتی و ئاشتی. لە کارگێڕیدا زۆرترین ڕەخنە لەسەر درێژخایەنی پرۆسەکانی وەرگرتنی مۆڵەت و ڕاگەیاندنەکانی ئاوەدانکردنەوە و پەیوەندیکردن بە بەشەکانی ئەنجامدانی کارەکانەوە هاتووە. زۆرێک لە هاوڵاتیان ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە جار هەیە داواکارییەکە لە یەک شوێن دەدرێت و لە شوێنێکی تر دەوەستێنرێت بەبێ ڕوونکردنەوەیەکی ئاشکرا، کە ئەمەش کاتی زۆر و پارە زیاتر دەخوێنێت.

لە بواری ئاسایش و ئەمنیدا، زۆرینەی ڕەخنەکان لەسەر کەمی ڕوونکردنەوە گشتییەکانن سەبارەت بە هۆکارەکانی ڕاگرتن یان ڕاکێشانی چەکی ئەمنی و ئەو پرۆسەیە کە دوای ئەوە ڕوودەدات. هاوڵاتیان داوا دەکەن کە ئەگەر کێشەیەک هەیە، ڕوونکردنەوەیەکی کورت و ئاشکرا بدرێت بە خەڵک بەبێ ئەوەی کاریگەری لەسەر لێکۆڵینەوەکە دابنرێت. لە بواری ئابووریشدا، زۆرینەی ڕەخنەکان لەسەر کەمی دەرفەتی کار و کەمی پشتگیری بچووک و ناوەندی بازاڕ ڕاوەستاون، بەتایبەتی لە نێوان گەنجان و خێزانە نوێکاندا.

لە بواری کۆمەڵایەتی و ئاشتیدا، ڕەخنەکان زیاتر لەسەر پێویستی دروستکردنی ئاڵوگۆڕی ڕاستەوخۆ نێوان حکومەت و هاوڵاتیان ڕاوەستاون لەسەر کێشەکانی وە ئەنجامدانی کۆبوونەوەی گشتی و وەڵامدانەوەی خێرا بە پێی پێویست. هەروەها ئاماژە بە ئەوە کراوە کە ئەگەر زانیاری زیاتر دابنرێت لەسەر پرۆسەکان، ڕەخنەکان کەمتر دەبن و کێشەکان پێش ئەوەی گەورە ببن چارەسەر دەکرێن.

ئەو کێشانەی کە زۆرترین ڕەخنەیان لێ گیراوە

لە ناو ڕەخنەکانی هەولێردا، چەند کێشەیەک دەرکەوتن کە زۆرترین جار دووبارە کراونەتەوە. یەکێک لە گرنگترینیان درێژخایەنی پرۆسەکانی وەرگرتنی مۆڵەت و ڕاگەیاندنەکانی ئاوەدانکردنەوە و پەیوەندیکردن بە بەشەکانی ئەنجامدانی کارەکانەوە. زۆرێک لە هاوڵاتیان ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە جار هەیە داواکارییەکە لە یەک شوێن دەدرێت و لە شوێنێکی تر دەوەستێنرێت بەبێ ڕوونکردنەوەیەکی ئاشکرا، کە ئەمەش کاتی زۆر و پارە زیاتر دەخوێنێت.

کێشەیەکی تر کەمی ڕوونکردنەوە گشتییەکانە سەبارەت بە هۆکارەکانی ڕاگرتن یان ڕاکێشانی چەکی ئەمنی و ئەو پرۆسەیە کە دوای ئەوە ڕوودەدات. هاوڵاتیان داوا دەکەن کە ئەگەر کێشەیەک هەیە، ڕوونکردنەوەیەکی کورت و ئاشکرا بدرێت بە خەڵک بەبێ ئەوەی کاریگەری لەسەر لێکۆڵینەوەکە دابنرێت. لە بواری ئابووریشدا، زۆرینەی ڕەخنەکان لەسەر کەمی دەرفەتی کار و کەمی پشتگیری بچووک و ناوەندی بازاڕ ڕاوەستاون، بەتایبەتی لە نێوان گەنجان و خێزانە نوێکاندا.

ڕەخنەکانی ئەمڕۆ لە هەولێر چین و چۆن ڕەچاو دەکرێن

ئەو ڕەخنانەی کە لە ڕاپۆرتەکەدا کۆکراونەتەوە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەگەڵ ژیانی ڕۆژانەی هاوڵاتیان و کارەکانی حکومەتدا گرێدراون. ئەمە واتای ئەوە نییە هەموو ڕەخنەیەک ڕاست و دروستە، بەڵکو واتای ئەوە دەگەیەنێت کە ئەو کێشانە بوونیان هەیە و پێویستە ئاگادار بکرێنەوە کە چی ڕوودەدات. هەروەها ئەم ڕاپۆرتە ئەوە ڕوون دەکاتەوە کە هەندێک لە ڕەخنەکان پەیوەندیدارن بە کارەکانی ئاوەدانکردنەوە و پەیوەندیکردن بە بەشەکانی ئەنجامدانی کارەکانەوە، کە ئەمەش کاتی زۆر و پارە زیاتر دەخوێنێت.

هەروەها ئەم ڕاپۆرتە ئەوە ڕوون دەکاتەوە کە هەندێک لە ڕەخنەکان پەیوەندیدارن بە کارەکانی ئاوەدانکردنەوە و پەیوەندیکردن بە بەشەکانی ئەنجامدانی کارەکانەوە، کە ئەمەش کاتی زۆر و پارە زیاتر دەخوێنێت. لە بواری ئابووریشدا، زۆرینەی ڕەخنەکان لەسەر کەمی دەرفەتی کار و کەمی پشتگیری بچووک و ناوەندی بازاڕ ڕاوەستاون، بەتایبەتی لە نێوان گەنجان و خێزانە نوێکاندا.

ڕەخنەکانی ئەمڕۆ لە هەولێر چین و چۆن ڕەچاو دەکرێن

ئەو ڕەخنانەی کە لە ڕاپۆرتەکەدا کۆکراونەتەوە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەگەڵ ژیانی ڕۆژانەی هاوڵاتیان و کارەکانی حکومەتدا گرێدراون. ئەمە واتای ئەوە نییە هەموو ڕەخنەیەک ڕاست و دروستە، بەڵکو واتای ئەوە دەگەیەنێت کە ئەو کێشانە بوونیان هەیە و پێویستە ئاگادار بکرێنەوە کە چی ڕوودەدات.